

Historie autobusové dopravy v Lažánkách

Ve 30. letech minulého století jako první provozovatelé nákladní autodopravy u nás v obci byl pan Vojtěch Sova starší (z č.p. 157) a pan Ondřej Sova (z č.p.....) a záhy následně začalo tím pádem i podnikání v autobusové dopravě.

V roce 1927

zakoupil pan Vojtěch Sova první nákladní **Schvrolet**, kterým začal úspěšně konkurovat formanům s koňskými povozy zajišťující rozvoz vápna do blízkých i vzdálenějších koutů Moravy.

Schvrolet capital 1927 (ilustrační foto)

A v létě roku 1929

zakoupil pan Vojtěch Sova starší první lažánecký autobus 20ti-místnou **Škodu 125**

Fotografie z roku 1933, autobus Vojtěcha Sovy - dvacetimístná Škoda 125, jezdila dle nápisu v přední části nad okny autobusu trasu: Svatoslava-Deblín-Lažánky

Na konci téhož roku 1929 zakoupil v Lažánkách pan Ondřej Sova další autobus **Praga AN** (ilustrační foto)

Oba podnikatelé Vojtěch Sova a Ondřej Sova se stali spoluzakladateli deblínské dopravní společnosti SLEZÁK ve složení čtyř autodopravců: Slezák, Štěrbá, Sova O a Sova V. Později Štěrbův podíl odkoupil p.Mičánek.

V zavedených firmách se pokračovateli rodu stali: Sova Jan – jezdil od 1931 od svých šestnácti let a Sova Vojtěch ml., který jezdil od r. 1956. Mezitím se lažáneckí autobusáci rozrostli o Sovu Ladislava a Sovu Jana.

V roce 1930 byl zahájen pravidelný provoz Lažánky – Tišnov a v roce 1931 přibylo autobusové spojení do Brna. Tato soukromá doprava byla provozována do roku 1949, kdy autobusy přešly pod národní správu a v roce 1950 je převzala ČSAD –znárodnění majetku bez jakékoliv náhrady.

Linkové autobusy do Tišnova jezdily 2x denně, s pasažéry se vozila i pošta a každé pondělí byla střecha autobusu nastavena zahrádkou sloužící k přepravě dobytka a drobného zvířectva na pověstný tišnovský jarmark.

Na trase Lažánky – Brno jezdil jeden autobus v 5,30 ráno a odpoledne se v 17,30 vracel zpět. Týdenní jízdenka na 12 jízd stála 35 Kč. A protože dělnické jízdenky byly ztrátové, byly tržby dorovnávány zájezdovými trasami v tuzemsku i zahraničí: Karlova Studánka, Vídeň, Mariazelle, Benátky, Piešťany, Bratislava.....

Původní typy autobusů vystřídal tyto novější typy:

Škoda 206 (ilustrační foto)

Walter Universal (ilustrační foto)

a Walter FN (ilustrační foto)

Poslední model Walter FN byl v roce 1936 opatřen zájezdovou karesorií na zakázku zhotovenou u firmy Lepil v Rousínově. Bylo to jakési kabrioletové provedení, kdy se přes otevřený autobus dala přetáhnout plátěná střecha s bočními slídovými okénky.

Ilustrační modely těchto zájezdových autobusů z těchto let:

Starší linkové autobusy jezdily rychlostí kolem 50km/hod., novější okolo 60km/hod. a Walter universal až kolem 75km/hod.

V mezinárodních osvědčeních pro motorová vozidla z roku 1934, které vlastnili majitelé autobusů, měly naše autobusy z Lažánek vstup do všech evropských i do mnoha neevropských států.

Tankování paliva bylo zajištěno hustou sítí, např. v Kuřimi bylo 5 čerpadel. **U nás v Lažánkách u Oratorů 1 pumpa pro autobusy a 1 ruční pumpa u Brožů.**

(Již v první polovině dvacátých let začal a rychle se rozvíjel prodej pohonných hmot u čerpacích stanic s výdejními stojany s ručními čerpadly, pomocí kterých se z podzemních nádrží o objemu do 5 m³ čerpalo palivo přes skleněné odměrné válce do nádrže automobilu. Majiteli čerpacích stanic byli hlavně soukromí prodejci pohonných hmot. Obsluha tehdejších benzinových pump do automobilů čerpala pohonnou hmotu ručně pomocí pákového čerpadla. Protože se u čerpacích stanic tankoval klasický benzin a lihobenzin Gyrol, vyráběl se i stojan dvouproduktový. Volba produktu se volila pákovým ventilem na vstupním sacím potrubí, umístěným ve spodní části skříně stojanu.)

Výdejní stojany a další technologii pro čerpací stanice vyráběla ryze česká firma Hejduk & Faix v Praze-Libni. Po svém založení v roce 1924 se velmi brzy firma HEFA stala jedním z předních výrobců techniky pro čerpací stanice a sklady pohonných hmot v meziválečné Evropě. Výrobní program firmy výstižně charakterizuje text dobového reklamního prospektu: "Předmětem výroby firmy HEFA jsou zařízení pro pouliční benzinové stanice

